

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет імені Тараса Шевченка
Навчально-науковий інститут філології
Кафедра мов і літератур Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Лінгвокультурологічні особливості перекладу корейських народних казок

Кваліфікаційна робота

на здобуття ОС «Бакалавр» здобувачки
першого рівня вищої освіти 4 року навчання
(денна форма)

Галузь знань 03 — гуманітарні науки,
Спеціальність 035.066 Філологія (східні
мови та літератури (переклад включно),
перша — корейська

ОПП «Корейська мова і література та
переклад, англійська мова»

Курман Соломії Андріївни

Науковий керівник:

ас. кафедри мов і літератур далекого Сходу та
Південно-Східної Азії Кінджибала О. С.

Рецензент:

Жила В. Г.

«Допущено до захисту»

протокол засідання кафедри мов і літератур

Далекого Сходу та Південно-Східної Азії

Протокол № 11 від 24 травня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ доц.Ісаєва Н. С.

КИЇВ 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. НАРОДНА КАЗКА В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ (ОБ’ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ)	
1.1. Казка як жанр літератури. Характеристики казки.....	10
1.2 Дослідження історії корейської народної казки.....	14
1.3. Аналіз основних підходів до вивчення народної казки у перекладознавчому аспекті.....	20
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОРЕЙСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК	
2.1. Особливості та методи перекладу лінгвокультурологічних текстів.....	24
2.2. Особливості перекладу корейських народних казок.....	30
2.2.1. Зооніми.....	33
2.2.2 Топоніми	35
2.2.3. Антропоніми	38
2.2.4. Побутові реалії	39
2.2.5. Ономатопеї.....	41
Висновки до розділу 2	42
ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	48

ВСТУП

Тема бакалаврського дослідження полягає у вивченні специфічних аспектів передачі елементів казкового тексту з лінгвокультурним компонентом під час перекладу. Переклад казок включає дві культурні традиції, а отже перекладачі завжди стикаються з проблемою трактування певних культурних аспектів мови оригіналу. Прислів'я, поезія, казки є багатим джерелом культурних маркерів. Ми зосередили увагу на казці. У кожній культурі світу побутувала казка, тому їх переклад завжди був і буде актуальним для кращого розуміння іншої, далекої культури.

Процес популяризації української мови нерозривно пов'язаний з розвитком україномовного перекладу і відіграє важливу роль у формуванні молодих поколінь перекладачів, які готові до творчої та результативної праці з метою наближення української культури до культур світу, а також для збагачення та просування української мови.

Оскільки казка є неодмінною складовою частиною нашого життя, вона завжди привертала увагу багатьох мовознавців та лінгвістів у своїх дослідженнях. Питання лінгвокультурологічних особливостей перекладу корейських казок досліджували Квон І., Пак Ч., Хан Х., І Н., І. С. Однак саме переклад лінгвокультурологічних особливостей корейських казок українською мовою нами розглянуто вперше.

Ця робота **актуальна**, адже низка сучасних досліджень зацікавлена відтворенням національно-культурної специфіки у текстах корейських народних казок за допомогою різних перекладацьких методів. Однак, на даний момент, перекладів на українську мову цих казок ще недостатньо.

Метою дослідження є лінгвокультурологічні особливості перекладу корейських народних казок. Відповідно до мети роботи необхідно вирішити наступні завдання:

1. Дослідити особливості перекладу корейських народних казок.

2. Охарактеризувати проблеми перекладу та адаптації лінгвокультурних одиниць.
3. Здійснити аналіз текстів корейських народних казок з метою виділення лінгвокультурних елементів.
4. З'ясувати головні особливості корейських народних казок, що відображають лінгвокультурні аспекти.

Об'єктом дослідження є тексти корейських народних казок (전래동화) та їхні українськомовні переклади О., І. Килимників.

Предметом дослідження виступають лінгвокультурні особливості корейських народних казок та їх прийоми перекладу в українськомовних текстах.

Під час проведення аналізу використовувалися такі **методи**: метод суцільної вибірки для відбору мовних одиниць, які мають лінгвокультурний компонент; метод зіставного аналізу для порівняння текстів народних казок у їх оригінальній мові та україномовних перекладів; описовий метод для представлення отриманих результатів дослідження.

Наукова новизна полягає у тому, що в роботі використано комплексний підхід до аналізу перекладу елементів казкового тексту з врахуванням лінгвокультурного компоненту.

Це дослідження є **теоретично цінним**, бо всі отримані результати розширюють існуючі теоретичні матеріали, що стосуються проблем перекладу корейських народних казок. Отримані результати можуть бути використані для подальшого дослідження лінгвокультурних особливостей текстів.

Практичне значення полягає в тому, що отримані матеріали та результати можуть бути використані в навчальних курсах з теорії перекладознавства та лінгвокультурології.

РОЗДІЛ 1. НАРОДНА КАЗКА В ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВІ (ЯК ОБ'ЄКТ ДОСЛІДЖЕННЯ)

1.1. Казка як жанр літератури. Характеристики казки

Жанр — це важливе поняття, яке використовується в різних сферах мистецтва, таких як література, кіно, музика. Їх застосовують для класифікації та визначення характеру та стилю твору. Кожен жанр має свої особливості та правила, а твори в ньому мають схожі теми, стилі, структури та тони.

У випадку літератури існує багато різновидів, такі як романи, вірші, п'єси, казки тощо. Кожен з них має різну структуру та характеристики, а також передає різні переживання та емоції читачеві.

Казки – це історія для дітей із захоплюючими сюжетами та елементами уяви, зокрема фентезі, таких як тварини, магія, феї, принци та принцеси. Казки відіграють важливу роль у створенні мрій і сподівань дітей, поєднуючи реальність і уявний світ. Крім цього казки стали важливим жанром, який люблять багато людей з різних поколінь і мають великий вплив на історію та культуру.

При визначенні казки як жанру налічуються певні унікальні проблеми через її фольклорне походження. Зокрема, відсутні точні, усталені версії казок, бо їх переказували в усній народній традиції з покоління в покоління протягом сотень, у деяких випадках і тисяч років [16, с.43]. Кожна версія видозмінювалась на основі стилю та манери оповідача, нерідко важливу роль відігравав й історичний контекст.

Слід зазначити, що через свою багатоманітність, народні казки складно точно охарактеризувати. Проте суворе дотримання деяких базових структур присутнє, що пособляє характеристизації [14, с.34]. Іншими словами, незважаючи на зовнішні відмінності, існують певні ознаки, завдяки яким відбувається об'єднання творів до одного жанру.

Такі риси є однією з головних проблем, що розглядалися в роботі О. Шапошник «Текст-типологічні особливості народної та літературної казки: порівняльний та перекладознавчий аспект» [18, с.187]. Зокрема, основні особливості казок подано нижче в таблиці:

Таблиця 1.1

Риси казки для характеристики її як жанру

Контексти	Риси
Лексико-семантичний контекст	<ul style="list-style-type: none"> • Схожі зображувально-виразні засоби • Тавтології • Гіперболи • Паралелізми • Традиційні форми
Текст	<ul style="list-style-type: none"> • Композиційний (зачин, основна частина, кінець) • Хронотопний (відсутність чітко вказаного часу, місця) • Поєднання фантастичного та реального світів • Ретардація (літературно-художній прийом для збільшення емоційного напруження, полягає в тому, що розвиток подій затримується описами, ліричними відступами тощо)
Характерологічний контекст	<ul style="list-style-type: none"> • Узагальнений образ головного героя

Поглиблюючись в теорію дослідження казок, варто зазначити, що для аналізу використовуються певні підходи та методи. Саме поєднанням наступних методологій можна отримати об'єктивну інтерпретацію казки як жанру:

Фольклористичний підхід

У центрі уваги – фольклорна казка. Представники історико-географічної школи (С. Томпсон) беруть до уваги всі наявні варіанти казки, аналізують та систематизують [18, с.186]. У 1910 р. фінський фольклорист А.Арне створив оригінальну класифікацію, в якій передбачав перш за все визначення географічної території поширення казки, її історії, оригінальної форми для подальшого компаративного аналізу тексту. Незабаром у 1961 р. цю класифікацію доповнив американський дослідник С. Томпсон та в 2004р. німецький вчений Х.-Й. Утер [14, с. 42]. Цю класифікацію називають класифікатор Аарне-Томпсона-Утера та в ній переглянуті назви типів казок, їхні сюжети та географія.

Структуралістський підхід

Однак фольклористичний підхід ідентифікує лише базові компоненти, тому існує ще й структуралістський підхід, метою якого є виявлення саме структурних ознак казки як жанру. Вивченням казок з таким підходом займався В. Я. Пропп, зокрема його увага була спрямована на магичні структури в народних казках.

В. Пропп розробив дві структурні моделі і відповідно дав два визначення чарівної казки: розповідь, у якій задіяно сім персонажів, і робота має обмежений перелік функцій і певний порядок, у якому їх слідувати [10, с. 18].

Пізніше В. Проппа доповнили М. Татар (вивчення лінійних послідовностей) та А. Ж. Греймас (бере за основу методикау В. Я. Проппа і розробляє власну структурну модель дійових осіб).

Повертаючись до терміну казки, корейські вчені, зокрема Чан Т. «한국 구비문학 순집» («Енциклопедія корейського фольклору»), Чо Х. «설화 연구 아이재작명» («Дослідження народних дитячих 설화»), Сон Ч. «조선민족 설화의 연구» («Фольклор Чосону, сольхва»), Кім Й. «우리 민속 문학의 이해» («Розуміння корейського фольклорного наративу»), використовують три різні терміни для народної казки, які взаємопов'язані, однак не завжди взаємозамінні [10, с. 22]:

1) 옛날 이야기 (оповідання минулого);

В 옛날 이야기, дослівно старих історіях, наявна низька характеристик, таких як елементи фантастики (магія та дракони нерідко з'являються в оповідях), казкова тематика (наголошення на таких суперечливих елементах, як добро і зло, хоробрість і зрада [10, с. 21], а також присутні повчальні послання), героїчні пригоди, наповнені проблемами та випробуваннями, символізм (елементи і значення, інтерпретуючи які можна отримати уявлення про людську психологію, бажання та страхи тощо).

2) 민담/民譚 (історії людей або історії народу);

민담 – це історії, які поширювали в певній культурі чи регіоні, яким притаманні усна передача, дидактичний зміст, сюрреалістичні елементи та варіативність (наявність кількох версій однієї історії) [14, с.41].

3) 설화/說話 (історії, які люди передають заради традиції).

설화 описують нереальність, містять повчальні елементи, присутня оповідь про популярного персонажа, який широко відомий серед мас, притаманна багатоманітність в залежності від регіонів [10, с.19].

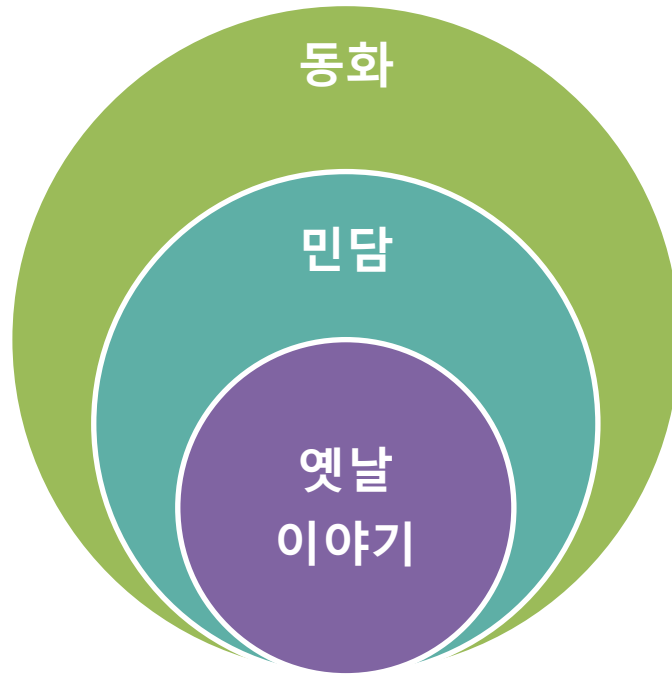
Незважаючи на той факт, що ці три терміни позиціонують схожі поняття, між ними є суттєва відмінність. У 옛날 이야기 та 민담 описані одновимірні персонажі, які діють в невизначений час і місце [7, с.3]. 설화, на думку вищезгаданих вчених, зображують багатовимірних персонажів і нібито засновані на фактах. Відповідно, 설화 є частиною жанру легенди, а не жанру народної казки, описуючи передбачувані факти з точки зору конкретного часу та місця.

Якщо порівнювати ці поняття із поняттями культури Заходу, відповідником для 옛날 이야기 та 민담 буде «folktale», тобто народна казка. У той час, як термін «설화» частіше пов'язують із визначенням німецького терміну за С. Томпсоном – «sage» або французького терміну «conte populaire»: «це нібито розповідь про надзвичайну подію, яка, як вважають, відбулась колись» [10, с.21]. Іншими словами, 옛날 이야기 та 민담 підмножини народної казки, а деякі вчені навіть відносять 옛날 이야기 до підмножини 민담 [7, с.5]. Однак така класифікація не завжди відповідає тому, як використовувалися терміни «민담», «옛날 이야기» та «설화» корейськими вченими.

Усі три підмножини подано на графіку нижче:

Графік 1.1

Співвідношення підмножин 동화, 민담 та 옛날 이야기

Джерело: складено автором на основі [7].

Починаючи з 1920 року, наслідуючи тенденції західних дослідників народної казки, наприклад Томпсона, Аарне та братів Грімм, корейські вчені розробили схожу доктрину народної казки, проте корейська народна казка рідко обговорюється як жанр у східних чи західних академічних дискусіях, адже небагато корейських вчених розмовляють або пишуть англійською, тому вони були змушені створювати публікації без фінансування з боку уряду [15, с.11]. Порівняно з китайською чи японською фольклористикою, західні вчені не розглядають корейський фольклор як особливу скарбницю, оскільки він малопопулярний.

1.2 Аналіз становлення корейської народної казки

Історія корейських казок базується на традиціях та культурі, які розвивалися протягом тривалого періоду часу. Казки передавалися в корейському суспільстві усно й умовно їхню періодизацію поділити на такі періоди:

1) 918-1392 рр. (династія Корьо) і 1392-1910 рр. (династія Чосон)

Ці два періоди є періодами становлення та розвитку корейської казки. У цей час люди почали створювати казки про хліборобство та рибальство, фольклорні та релігійні сюжети [7, с.6]. Казки в основному передаються усно і служать засобом передачі уроків життя і цінностей у корейському суспільстві.

Варто наголосити, що за династії Чосон місцеві казки отримали особливий розвиток. Ці казки відображали життя та досвід простих людей, таких як хлібороби та рибалки [14, с.37]. До репрезентативних казок включають «Повість про Хон Гільдона» та «Повість про Чхунхян».

2) 1910-1945 рр. (Японська окупація) і 1950-1953рр. (Корейська війна)

Відносна нестача корейських народних казок у культурній спадщині є результатом японської колонізації. Багато казок були заборонені або змінені. У 1910-1945 рр. японське викорінення корейської культури відіграло вирішальну роль у ескалації напруженості між минулим та сучасним Кореї, про що якраз йдеться в корейських народних казках [7, с.4]. З визначних корейських дослідників на той час варто виділити Сон Джінте, який вніс неабиякий внесок в історію казок, виявивши наскільки сильно японці спотворили корейську культуру під час окупації. Крім того, корейські вчені розташовували усну традицію в контексті літератури та історії, в результаті чого народні казки до двадцятого століття не були зібрані.

Навіть після того, як з'явилися ранні збірки, до 1920 року не було жодної антології народних казок. Вчені розглядали усну традицію як частину культурно-націоналістичних спроб. Це була своєрідна демонстрація антагонізму до колоніальної Японії. Корейський фольклор став частиною ідеологічної тенденції, метою якої була активізація народних мас, а також ця колекція корейських народних казок стала політичною версією сучасного суспільства [17, с. 45]. З огляду на таку ситуацію, обговорення вирішальної ролі корейської народної казки

як жанру не відбулось, оскільки на той час вже були встановлені три основні терміни (옛날 이야기, 민담, 설화).

Активним діячем того часу був Шім Ирін (沈依麟, 1894-1951), корейський активіст за незалежність та політик. Основною його діяльністю була освіта корейською мовою та рух за асиміляцію. Він розпочав свою вчительську кар'єру в державній початковій школі Джедон у 1914 році та продовжував викладати там до 1950 року [17, с. 34]. Після анексії Кореї навчання корейською мовою не було належним чином впроваджено, і для збереження національної мови, від якої залежало виживання країни, увагу приділяли саме корейським казкам. Його діяльність у дитячій літературі, що почалася з публікацій дитячих оповідань у дитячих журналах, перейшла в легенди та казки, а згодом привела до повноцінного «Казкового руху» («동화운동») [17, с.3].

У 1926 р. вийшла «Велика колекція казок Чосону» («조선동화대집»), редактором якої був Шім Ирін [14, с. 32]. Вона викликала великий ажіотаж на видавничому ринку. Редактор реконструював старі історії Чосона, а не іноземні історії, і зібрав їх в цю збірку. Оскільки час уроків в школах корейської було скорочено, а використання самої мови було заборонено, найкращим способом навчити дітей їхньої ж культури стала популяризація корейських народних казок.

3) 1960-1970рр.

З 1960-х років у Кореї почали активно видавати казки. Тоді було перекладено і видано більшість іноземних казок. Популярні в той час включають: «Кіт у чоботях» («장화 신은 고양이»), «Білосніжка» («백설공주») братів Грімм, «Русалонька» («인어공주»), «Олов'яний солдатик» («시계태엽 장미») Г. К. Андерсена, «Аліса в Країні Чудес» («이상한 나라의 앨리스»), «Аліса в у Задзеркаллі» («거울 속 나라의 앨리스») Льюїса Керролла та інші [14, с. 41].

Тільки в 1970-х роках фольклористи змінили свій фокус на корейські казки.

У цей період були опубліковані:

- «Корейська книга казок» («한국 동화집»), автор: Кім Гюнам (김규남) — це збірка традиційних корейських казок 1970 рр., що охоплює різноманітні історії персонажів [17, с.53].
- «Корейські казки та народні оповідання» («한국 동화 민담집»), автор: І Сокгю (이석규) — ця книга містить корейські казки та народні 민담, опубліковані в 1970-х роках, які описують традиційні історії та культуру Кореї [10, с.23].
- «Корейські традиційні казки» («한국 전래동화집»), автор: Кім Йонсу (김영수).
- «Корейські народні казки» («한국 민담집»), автор: Комітет зі збору народних казок (민담집 편찬위원회) — це збірка типових корейських народних казок 1970 рр. з різних регіонів, відредагована з метою покращення розуміння традиційної культури [17, с.23].
- «Корейські казки» («한국 동화 이야기»), автор: І Донджін (이동진) [14, с.36].
- «Корея, країна легенд і казок» («전설과 민담의 나라 한국»), автор: Кім Бюнгі (김병기) — ця книга про корейські легенди та казки, опубліковані в 1970-х роках. Вона охоплює традиційні історії, а також їхнє регіональне походження [16, с. 43].

4) сучасність

В даний час корейські казки видаються в різних темах і стилях, поєднуючи традиційні та сучасні елементи. Це своєрідне переосмислення традиційних

корейських казок на сучасний лад. Такі збірки казок видають з метою донести до сучасного читача традиційні казкові сюжети у веселій та естетичній формі. Відомі сучасні збірки корейські народних казок включають:

- «Сучасні народні казки» «현대 인간 전래동화», автор: Чон Хосин (정호승)
— ця книга є злиттям традиційних народних казок та історій сучасного суспільства. Чон Хосин представив нові історії, які містять проблеми та цінності сучасного суспільства, і подає читачам реконструювану форму та елементи нарожної казки [17, с. 32].
- «Корейські традиційні казки» («한국 전래동화»), автор: І Мунйоль (이문열)
— добірка популярних корейських традиційних казок, переосмислених в сучасному стилі та доповнені яскравими ілюстраціями [14, с. 39].
- «Концерт корейських традиційних казок» («한국 전래동화 콘서트»), авторка: Чон Мігьон (정미경) [17, с.52].

Сучасні збірки відіграють важливу роль у широкому пропагуванні корейської культури та цінностей, доносячи традиційні казкові історії сучасним читачам у новий та цікавий спосіб.

1.3 Аналіз основних підходів до вивчення народної казки у перекладознавчому аспекті

При перекладі казок найважливішим елементом є об'єкт перекладу, а саме зміст, який поділяється на два типи: смисловий та емоційний [12, с.2]. І для сприйняття навчального чи розважального контенту казки треба враховувати обов'язково ці два види змісту.

Фольклорність представляє собою одну з основних характеристик казки, проявляючись у властивій мовній подачі та культурній образності [5, с. 18]. Через таку національну специфіку переклад казок на інші мови є доволі складним процесом. По-перше, варто зазначити, що кожен перекладач підходить до цього завдання індивідуально, що призводить до розбіжностей лише між роботами різних перекладачів.

На сьогодні поки не було сформовано єдину систему перекладацьких стратегій і методик, які б дозволили передати всі граматичні, лексичні особливості народних казок корейською мовою на українську. Однак вчені виділяють два основні підходи до аналізу перекладу художніх творів – літературознавчий та лінгвістичний [3, с. 178]. Обидва підходи передбачають перетворення тексту з однієї мови на іншу, але мають різні цілі та фокуси.

1. Літературознавчий підхід:

Літературний переклад відноситься до перекладу художніх творів, таких як романи, казки, вірші, п'єси та оповідання. Основна мета літературного перекладу полягає у захопленні суті, стилю та літературних засобів, використаних у вихідному тексті, та відтворенні їх на цільовій мові [3, с.179]. Перекладачі художньої літератури часто прагнуть передати не лише пряме значення слів, але й тон, відтінки та культурний контекст оригінального тексту. Вони намагаються створити переклад, який викликає подібну емоційну та естетичну реакцію, що і оригінальний твір.

Переклад — явище складне, оскільки він має багато інтерпретацій і областей фокусування [8, с. 36]. Труднощі у визначенні та окресленні поняття перекладу головним чином спричинені його повсюдністю та міждисциплінарним характером. Іншими словами, з'являється дедалі більше сфер, пов'язаних із перекладом, що доводить, що наше розуміння перекладу як продукту та процесу все ще є неповним.

Літературний переклад, навіть у культурах із великим імпортом перекладу, вважається найпрестижнішою формою перекладу та видом перекладу з найвищим культурним значенням [8, с.40]. У випадку літературного підходу, перекладач має справу з текстом, який включає лінгвістичні, прагматичні та культурні елементи.

Літературний переклад - це вид перекладу, який відрізняється тим, що відображає уявний, інтелектуальний та інтуїтивний посил автора. Ч. Белхаг узагальнює характеристики літературних перекладів, зводячи їх до [9, с.146]:

- експресивності;
- конотативності;

Включаючи прагматичний підхід:

- символічності;
- зосередженості як на формі, так і на змісті;
- суб'єктивності;
- можливості багаторазового тлумачення;
- схильності до відхилення від мовних норм.

Літературний переклад є багатограним, складним і надзвичайно цікавим явищем. Сам термін «літературний» стосується конкретних цінностей, що є поняттям культурним. Б. Турі вказує на те, що цей термін може стосуватися двох ситуацій [4, с.138]:

- 1) «перекладу текстів, які вважаються літературними в вихідній культурі»;
- 2) «перекладу тексту (в принципі, принаймні, будь-якого тексту, будь-якого типу) таким чином, щоб продукт був прийнятним як літературний для культури реципієнта».

Думка Б. Турі полягає в тому, що уявлення про літературність у різних культурах можуть відрізнятися і що в сам термін «літературний» дуже широке

поняття, адже цей термін використовується у межах різних сфер [11, с. 143]. До прикладу, Міжнародна федерація перекладачів (The International Federation of Translators) має спеціальний комітет з літературного перекладу, багато національних спілок та асоціацій перекладачів, і навіть є нагороди нагороди, які присвячуються за досконалий літературний переклад. У сфері освіти цей термін також не менш популярний, про що свідчать численні спеціалізовані випускні програми з літературного перекладу у вищій освіті.

Як і будь-який підхід, літературознавчий метод перекладу має свої плюси та неточності. До плюсів літературного перекладу належать:

1. Збереження культурної та літературної спадщини.

Літературний переклад дозволяє читачам з різних культур отримати доступ і оцінити твори літератури, до яких вони раніше не мали б доступу [1, с.65]. Він сприяє популяризації культурної спадщини, роблячи впливові твори доступними для широкої аудиторії. Завдяки чому ця аудиторія розширює свої культурні горизонти.

2. Художня творчість.

Літературний переклад дає можливість перекладачам продемонструвати свої художні та творчі здібності [2, с.34]. Вони можуть адаптувати стиль, тон і літературні прийоми оригінального твору, щоб створити привабливий а естетичний переклад, який резонує з цільовою аудиторією.

Мінуси художнього перекладу:

1. Рівень складності. Літературний переклад — це завдання, яке вимагає не лише мовного знання, але й глибокого розуміння культурних нюансів, літературних прийомів та історичного контексту. Іноколи складно вловити всю суть і тонкощі оригінального тексту, що може призвести до втрати або спотворення сенсу.

2. Суб'єктивність і інтерпретація. При такому перекладі передбачаються суб'єктивні рішення та інтерпретація перекладачем [4, с.145]. Різні перекладачі

можуть по-різному підходити до того самого тексту, що призводить до багатьох варіацій у кінцевому перекладі. Ця суб'єктивність іноді може призвести до розбіжностей або дебатів щодо точності чи достовірності перекладу.

Ці проблеми актуальні й для перекладу корейських народних казок, зокрема існують доволі специфічні мовні особливості, які повинні враховувати перекладачі при перекладі на українську мову з корейської. Наприклад, відмінності між мовами (особливо в граматиці, лексиці та структурі речень), культурні елементи (під час перекладу необхідно враховувати культурні фактори, такі як міфологія та звичаї), багатозначність (в корейській мові існує багато полісемії чи омонімів, працюючи з якими, перекладач повинен знати про контекст) тощо.

Отже, літературний переклад вимагає літературних засобів для інтерпретації певного твору та перекладу його іншою мовою. Перше й головне завдання перекладача — зрозуміти текст у його цілісності, а потім якомога краще виразити зміст оригіналу в тексті перекладу. Літературні тексти, як правило, складні та багаті змістом, тому перекладачі потребують універсальних знань та досвіду, щоб впоратися зі своїм завданням.

2. Лінгвістичний підхід:

Перекладознавство та лінгвістика – це дві галузі, які вже набули статусу незалежних наук [2, с.28]. Незважаючи на це, вони тісно пов'язані між собою, доповнюючи одна одну.

Лінгвістичний підхід до теорії перекладу, зосереджений на ключових питаннях значення та еквівалентності, почав з'являтися приблизно 60 років назад. Ця галузь мовознавства, відома як структурна лінгвістика, містить роботи П. Ньюмарка, В. Коллера, Дж.-П. Вінея та Дж. Дарбелнета [2, с.29].

Однак невдовзі деякі теоретики почали усвідомлювати, що мова — це не просто структура для передачі інформації, але й наскільки є важливим той факт, що вона використовується в певному соціальному контексті. Ця сторона

лінгвістичного підходу називається функціональною лінгвістикою, який досліджували К. Райс, Ю. Хольц-Мянтгарі, Х. Вермер, К. Норд [3, с.180].

За словами Ю. Ніди, лінгвістичні теорії перекладу базуються на порівнянні лінгвістичної структури текстів-джерел і текстів реципієнтів, а не на порівнянні літературних жанрів та стилістичних особливостей [8, с. 37]. Висновки цих лінгвістичних теорій були застосовані до інших суміжних сфер, таких як методика викладання мови та переклад. Однак самі теорії принесли мало користі, оскільки вони обмежувалися вивченням ідеалізованих конструкцій, без врахування значення. Пізніше, коли значенню надавалась більша увага такими лінгвістами, як Л. Блумфілд, Б. Малиновський і Дж.-Р. Ферт, було надано нове розуміння природи значення [6, с.168]. Таким чином, лінгвісти і теоретики були змушені врахувати те, що теорія перекладу є переважно аспектом семантики.

Однак лінгвістичні теорії бувають різні, наприклад, вони можуть відрізнятися за спрямованістю. Ю. Ніда стверджує, що принципові відмінності між різними лінгвістичними теоріями (або напівтеоріями) перекладу залежать від того, наскільки зосереджено увагу на поверхневих або глибинних структурах тексту [3, с. 177].

До плюсів лінгвістичного перекладу можна включити:

1. Чітку та точну комунікацію. Лінгвістичний переклад забезпечує ефективну комунікацію, точно передаючи інформацію та зміст тексту.
2. Спеціалізація та досвід. Такий переклад часто вимагає спеціальних знань у певних галузях, таких як право, медицина, технології чи фінанси [1, с. 71]. Перекладачі можуть набути досвіду в цих сферах, забезпечуючи точні та відповідні контексту переклади для певних галузей чи предметів.
3. Практичний і комерційний попит. Лінгвістичний переклад задовольняє широкий спектр практичних і комерційних потреб, таких як переклад юридичних документів, ділових контрактів, веб-сайтів і маркетингових матеріалів [12, с. 1].

Існує постійний попит на перекладачів-лінгвістів у різних галузях, що забезпечує потенційні можливості для кар'єрного зростання.

Щодо недоліків лінгвістичного перекладу, можна перерахувати три основні:

1. Утрата деталей. Лінгвістичний переклад, особливо в технічних або спеціалізованих сферах, може включати складні концепції та термінологію [16, с. 46]. Пошук точних еквівалентів може бути складним завданням, що може призвести до зниження точності перекладу.
2. Обмежена креативність. На відміну від літературного перекладу, лінгвістичний перекладач часто надає пріоритет точності та ясності.
3. Культурні та контекстуальні проблеми.

Лінгвістичний переклад вимагає від перекладачів орієнтуватися в культурних і контекстуальних відмінностях [5, с.8]. Певні ідіоматичні вирази, жарти чи посилання можуть не мати прямих еквівалентів, що вимагає від перекладачів прийняття зважених рішень і відповідного адаптування перекладу.

Висновки до розділу 1

У різних сферах мистецтва, таких як література, кіно, музика та ігри, жанри використовуються для класифікації та характеристики творів. Казки, зокрема, є важливим жанром, який має унікальні стилістичні, структурні та тематичні особливості. Незважаючи на різноманіття та варіативність казок, деякі базові риси, такі як наявність героїв, конфліктів та моральних висновків, допомагають їх класифікувати та об'єднувати в рамках цього жанру. Казки не лише розважають та надають задоволення, але також мають важливу виховну цінність, передаючи моральні уроки та цінності, і мають значний вплив на культуру та історію.

Аналізуючи риси казки як жанру, можна виділити лексико-семантичний контекст, який включає зображувально-виразні засоби, такі як тавтології, гіперболи, паралелізми та традиційні форми. Крім того, структурно казки характеризуються композиційним підходом, хронотопним відсутністю чітко

вказаного часу і місця, поєднанням фантастичного та реального світів, а також застосуванням ретардації для підвищення емоційного напруження.

У корейській фольклористиці існують три різні терміни, які використовуються для опису народної казки: 옛날 이야기 (оповідання минулого), 민담 (історії людей або "історії народу") і 설화 (історії, передані заради традиції). Ці терміни використовуються для класифікації різних типів народних оповідань в корейському фольклорі.

Історія корейської народної казки відображає тривалий розвиток культури Кореї. Казки передавали цінності і життєві уроки. Японська окупація та Корейська війна вплинули на казки, але діячі, як Шім Ирін, внесли багато зусиль для збереження корейських народних казок. Розуміння цієї історії важливо для розкриття культурної спадщини Кореї. Сучасні корейські казки поєднують традиційні та сучасні елементи, переосмислюючи традиційні сюжети. Вони служать засобом пропагування корейської культури та цінностей у новому та цікавому форматі для сучасної аудиторії.

Переклад казок має два основних підходи: літературний і лінгвістичний. Літературний підхід зосереджений на передачі естетичних та культурних особливостей. Лінгвістичний підхід до перекладу досліджує значення та еквівалентність текстів. Він поєднує структурну лінгвістику з функціональною лінгвістикою. Два підходи мають як і плюси, так і недоліки, однак вибір підходу залежить від сфери діяльності перекладача та від вимог його цільової аудиторії.

РОЗДІЛ 2. ЛІНГВОКУЛЬТУРОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОРЕЙСЬКИХ НАРОДНИХ КАЗОК

2.1. Особливості та методи перекладу лінгвокультурологічних текстів

Мова та культура представляють собою нерозривно пов'язані явища, оскільки культура впливає на мову, а мова впливає на культуру. Культурний фундамент кожної мови є унікальним проявом, що виникає в суспільстві, і цю розбіжність слід враховувати при перекладі лінгвокультурологічних текстів.

Література представляє собою продукт ідей, досвіду та фантазії її авторів, де соціокультурний контекст має значний вплив на літературний процес.

Переклад є спробою передати слова з оригінальної мови на мову цільової аудиторії. Переклад лінгвокультурологічних текстів, що містять культурні елементи, на мову читача є викликом, оскільки різниця у словах та граматиці ускладнює процес перекладу. Крім того, такі тексти часто написані літературною мовою для естетичного задоволення читача, що також не полегшує процес перекладу. Забезпечення еквівалентності між мовою оригіналу та мовою перекладу є необхідним, оскільки потрібно зберегти й передати сенс, який вклав автор іншої культури.

Проте такий переклад передбачає не лише передачу буквального значення слів з однієї мови на іншу, але й уловлювання культурних нюансів, ідіоматичних виразів і контексту, притаманних оригінальному тексту. Від перекладача вимагається глибоке розуміння як вихідної мови, так і мови, якою перекладається текст. Переклад лінгвокультурологічних текстів спрямований на подолання прірви між мовами та культурами, що дозволяє ефективно спілкуватися та взаєморозуміти різні мовні та культурні спільноти. У цьому процесі перекладачі відіграють вирішальну роль у забезпеченні точних і відповідних культурі перекладів, які резонують із цільовою аудиторією.

Орієнтуючись у складній взаємодії між мовою та культурою, основне завдання перекладача – сприяти глобальному розумінню та обміну знаннями та ідеями між різними культурами.

Іншими словами, перекладачі передають культуру, а не просто мову. Мова не є головним аспектом (вона є лише засобом) у процесі перекладу, оскільки головним є культура, яку потрібно передати. Тому при перекладі приділяється повна увага культурним аспектам, а не лише лінгвістичним.

Складність перекладу лінгвокультурологічних текстів також полягає в тому, що якщо перекладач не може співвіднести дві культури або продемонструвати чітке уявлення про певний культурний аспект, такий продукт не буде мати ніякої перекладацької цінності.

Для здійснення перекладу текстів можна використовувати різноманітні методи з метою передачі змісту та цілей оригінального тексту у повному обсязі. При перекладі лінгвокультурологічних текстів важливо, щоб перекладач мав здатність естетично передати твори мистецтва, що дає можливість здійснити більш творчий переклад. П. Ньюмарк стверджує, що переклад є по своїй суті теоретичним, незважаючи на те, що це має дуже практичний характер. Існує кілька методів перекладу, які можна розподілити на дві групи в залежності від того, на що перекладач зосереджується [13, с.21] :

1) Методи, які наголошують на мові оригіналу

- Буквальний переклад передбачає передачу слів і виразів без урахування контексту.
- Дослівний переклад передбачає передачу сенсу та контексту мови оригіналу.

Оригінальні тексти завжди наповнені лінгвокультуремами. Лінгвокультуреми – це слова, вирази або виразні засоби мови, які виражають певні культурні концепції, цінності, традиції або норми. Вони є невід'ємною частиною мови та сприймаються та використовуються відповідно до культурного контексту. Лінгвокультуреми можуть включати в себе фрази, прислів'я, ідіоми, терміни, що

мають особливий сенс або вживаються у конкретному культурному середовищі. Проілюструємо відповідні твердження прикладом:

2) Методи, які наголошують на мові, на яку перекладається текст.

- Адаптація передбачає адаптування тексту до культурних та лінгвістичних особливостей мови перекладу.
- Ідіоматичний переклад передбачає використання виразів та конструкцій, що є типовими для мови перекладу.
- Комунікативний переклад зосереджується на передачі комунікативного змісту оригінального тексту, незалежно від його формальних особливостей [13, с. 43].

2.2. Особливості перекладу корейських народних казок

Переклад корейських казок іншими мовами, зокрема українською, має на меті донести зміст так, щоб цільова аудиторія зрозуміти казки та насолодитися ними. Відповідно, такі переклади мати певні корективи та деякі зміни. До прикладу :

1) Мовна адаптація (언어적 적응).

Перекладачі прагнуть передати зміст і найтонші відтінки оригінального тексту. Вони можуть коригувати структуру речень, вибір лексики, використання експресивних засобів та інші аспекти залежно від особливостей мови перекладу.

Для ілюстрації конкретного прикладу з казки, ми пропонуємо уривок з «금도끼 은도끼» («Золота й срібна сокира»).

Цікаво, що в англійському варіанті перекладу казки «The Golden and Silver Axes» була спроба зберегти спосіб, яким було утворено іменник «ставок» («연못») китайського походження й утворене двома ієрогліфами :

蓮 (연) - водяний

池 (못) - рів, яма.

Проілюструємо відповідні твердження прикладом:

«연못에서 갑자기 하얀 연기가 일더니 하얀 옷을 입은 산신령이 나타났어요» [28].

«Раптом перед ямою з'явився гірський бог у білому одязі».

Перекладач дослівно перекладає слово «водяний рів» як «pot hole» («вибоїна»), нібито зберігаючи першочергове значення.

Однак яма зазвичай не містить такої великої кількості води, щоб втопити сокиру, що сталося за сюжетом казки. Були й інші варіанти перекладу такі, як «глибока яма, заповнена водою» або «яма з водою», що не дуже синергує з естетикою казки. Найчастіше зустрічались переклади «spring» («потічок»), що більш звичне для англійської аудиторії.

Щодо українського перекладу, ми пропонуємо слово «водойма». Цей іменник був утворений способом складання двох слів - «вода» і «мати», що схоже на китайське походження слова «연못». Ми пропонуємо такий переклад:

«연못에서 갑자기 하얀 연기가 일더니 하얀 옷을 입은 산신령이 나타났어요» [28].

«Раптом навколо **водойми** піднявся білий дим, і тоді з'явився гірський дух у білих шатах».

З такою мовною адаптацією ми передали зміст і відтінок оригінального слова.

2) Культурна передача (문화적 전달).

Корейські казки містять елементи, пов'язані з корейською культурою. При перекладі на іншу мову перекладач обирає спосіб передачі, щоб казки було легко

зрозуміти читачам. Культурні фактори можуть включати такі аспекти, як страви, звичаї, традиційний одяг та соціальні стосунки.

Однак в українських перекладах такі лінгвокультурні одиниці не завжди мають еквівалент, тому часто їх замінюють або ж взагалі уникають.

Подамо наочний приклад відповідних тверджень з казки «Брати», в якій часто вживаються притаманні корейській мові такі атропоніми, як 형, 오빠, 언니, 누나:

«아니, 너도? — 그럼, 형님도?» [36].

Український переклад має такий вигляд:

«Куди ти йдеш так пізно? - А куди ти йдеш в такий пізній час?»

Перекладач не використав слово «брат», а адаптував до української розмови між братами, перефразувавши на «ти» для того, щоб було легко зрозуміти українським читачам.

3) Локалізація (지역화).

У деяких випадках казки перекладаються з урахуванням конкретного регіону. Перекладачі можуть модифікувати казки, враховуючи мову, культуру та звичаї даного регіону. Це робить казки більш знайомими для місцевих читачів.

Розглянемо переклад зразка з казки «Віл і фермер» («황소와 농부»), який служить ілюстрацією принципу локалізації:

«황소는 '너희들은 밭을 제대로 갈기려면 더 열심히 일해야 하지!'라고 농부에게 말했습니다». «농부는 '어서오라, 나는 너희들의 말에 귀 기울여야겠다. 함께 이 밭을 갈아보자!'라고 대답했습니다» [40].

Ми висуваємо на розгляд таку українську лінгвістичну версію:

«Віл сказав фермеру: «Вам би здалось тяжче працювати, щоб доорати все поле!».

Фермер відповідає тому: «**Най** буде **по-твому**, **тре** разом зорати всю **нивку**».

У корейському варіанті фрази написані в більш офіційному та архаїчному стилі, що нагадує мову традиційних корейських казок. Ми ж переклали, додаючи мовну специфіку українських селян заходу України.

4) Модифікація (목적 그대로 번역 또는 변경).

Переклад казок може відрізнятися залежно від мети оригінального тексту та потреб читача. Перекладач може внести певні зміни, щоб передати історію в формі, яка буде більш знайомою та зрозумілою для цільової аудиторії, зберігаючи основне повідомлення та сюжет казки.

Подамо ілюстрацію модифікації попереднім уривком з казки «Віл та фермер»:

«황소는 '너희들은 밭을 제대로 갈기려면 더 열심히 일해야 하지!'라고 농부에게
말했습니다».

«농부는 '어서오라, 나는 너희들의 말에 귀 기울여야겠다. 함께 이 밭을
갈아보자!'라고 **대답했습니다**» [40].

«**Віл сказав фермеру**: «Вам би здалось тяжче працювати, щоб доорати все поле!».

Фермер відповідає тому: «Най буде по-твоєму, тре разом зорати всю нивку».

Слід зазначити, що оформлення прямої мови у корейській та українській версіях відрізняється, тому в нашому перекладі ми використали форму, звичну для українського читача, коли слова автора знаходяться у постпозиції.

5) Мовна образність, дотепність і рима (언어적 재치와 운율).

Переклади корейських казок часто намагаються відобразити мовну дотепність і риму оригінального тексту. Перекладачі намагаються максимально зберегти гумор і риму оригіналу, враховуючи мовні особливості. Однак це один із найскладніших аспектів перекладу лінгвокультурологічних текстів.

- **Мовна образність:**

Для ілюстрації мовної образності, наведемо фрагмент з казки «Золотий орел» («금수리»):

«깊은 숲 속에는 매우 현명한 금수리가 살고 있었습니다. 그는 자연의 비밀을 알고 있으며 마법같은 힘을 지녔으며, 모든 동물들의 수호자였습니다» [29].

Дослівний переклад має такий вигляд:

«У глибокому лісі жив дуже мудрий орел. Він, знаючи таємниці природи та володіючи магичною силою, був покровителем усіх тварин».

Ми ж пропонуємо наведений нижче образний літературний переклад фрагмента цитованого уривку:

«У серці густого лісу проживав просвітлений та мудрий орел. З надзвичайною інтуїцією природи та обдарований магичною силою, він прийняв на себе роль надійного покровителя всіх істот, що живуть у його владі».

Цей приклад є демонстрацією того, як корейська казка була перекладена на українську з врахуванням мовної витонченості. Наш український переклад

зберігає основну суть та атмосферу казки, використовуючи влучні вислови та стиль мовлення, щоб передати красу оригіналу.

- **Дотепність і рима:**

Переклад жартів, особливо з казок та інших лінгвокультурологічних текстів, здійснюється в умовах великої складності, обумовленої кількома факторами. Серед них можна виділити такі як гра слів, каламбури, а також культурні відтінки, що містяться в жартах і гумористичних висловах, і тісно пов'язані з конкретною мовою та її контекстом. Переклад таких елементів гри слів з метою збереження гумористичного ефекту вимагає особливої уваги, оскільки необхідно знайти відповідні виразові засоби, що сприйматимуться цільовою мовою у такий самий спосіб.

Також слід враховувати культурні посилання, що містяться в жартах, які часто відносяться до конкретного культурного, історичного або соціального контексту, які можуть бути незрозумілими для читачів іншою мовою. Крім цього, важливо взяти до уваги лінгвістичні та граматичні особливостей корейської мови. У деяких випадках через багато відмінностей між українською і корейською може бути необхідно здійснити зміни у формулюваннях, аби адаптувати жарт до структурно-мовного середовища української мови.

Для демонстрації передачі гумору, ми вирішили привести фрагмент з казки «Заєць і черепаха» («토끼와 거북이»):

«토끼는 빠르게 달리면서 거북이를 보고 말했습니다, '이 세상에서 달리기 대회에서 절대 지지 않을 거야!' 거북이는 답으로 말했습니다, '응, 내가 달리는 속도야 느리겠지만, 지금 당장은 지평선을 바라보고 즐기는 것이 중요하다구!」
[39].

Дослівний переклад тексту подано нижче:

«Заєць, швидко біжучи, подивився на черепаху і сказав: «Я ніколи у світі не програю змагання з бігу!» Черепаха йому відповіла: «Так, я рухаюсь повільно, але зараз насолоджуюсь видами горизонту!».

Ми пропонуємо такий переклад:

«Заєць помчав стрімким кроком, коли раптом помітив черепаху. Він не стримався й заявив: «Ха! На цих змаганнях я точно нікому не програю, а ти плетись позаду» .

Черепаха засміялася й вирішила поглузувати: «О, ти дивись, я, можливо, не найшвидша бігунка, але жити на повну і любитися краєвидами - ось що насправді має значення! Ти про це не знаєш, бо весь час слідкуєш за диханням!».

Ми доповнили наш переклад додатковими реченнями, додавши більше глузування та зберігши гумористичні елементи казки.

Існують концепції культурного перекладу, які можна застосувати й до народних казок. У 1991 р. британський перекладач П. Ньюмарк представив світу працю під назвою «Про переклад», де класифікував лінгвокультурні одиниці наступним чином [13, с.71]:

1)Екологічні: зооніми, топоніми.

2.2.1 Зооніми

Зоонім — це термін, який використовується для позначення назви тварини або назви, яка конкретно пов'язана з певною твариною. Сам термін походить від грецьких слів «зоо», що означає «тварина», і «нім», що означає «ім'я».

У оповідях зооніми використовуються для представлення тварин як персонажів, кожен з яких має свої відмінні риси, поведінку та символіку. Такі персонажі-тварини можуть володіти людськими якостями, що дозволяє проілюструвати моральні, культурні та соціальні теми через їх взаємодію з персонажами-людьми або іншими тваринами.

Зооніми часто є метафорами або символами, передаючи глибші значення та алегоричні уявлення. У корейських казках зооніми також відіграють значну роль. Тварин часто персоніфікують і можуть символізувати з такими якостями, як розум, сміливість, винахідливість, мудрість або навіть наділяти негативними рисами: жадібність, хитрість тощо. Для наглядності, ми проілюструємо у вигляді таблиці популярні зооніми разом з їхніми значеннями з корейських та українських казок:

Таблиця 2.2.1

Приклад зооніму	Значення в корейських казках	Значення в українських казках	Назви казок, де згадуються ці зооніми
토끼 (заєць)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ розум 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ прудкість, ▪ швидкість 	«토끼간» («Заяча печінка»); «Казка про зайчика»
곰 (ведмідь)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ сила ▪ мудрість ▪ захист 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ сила ▪ мудрість ▪ недалекість 	«곰과 호랑이» («Ведмедиця і тигр»); «Ведмідь і бджоли»
개 (собака)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ вірність ▪ охоронництво 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ вірність ▪ охоронництво 	«충성스러운 개» («Вірний собака»); «Сірко»
호랑이 (тигр)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ сила ▪ відважність 	—	«곰과 호랑이» («Ведмедиця і

			тигр»); —
까치 (сорока)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ щастя ▪ вдача 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ мудрість ▪ проникливість 	«까치가 만든 다리» («Міст сороки»); «Ворона та Лисиця»
구미호 (лисиця)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ хитрість ▪ Метаморфози ▪ надприродні сили 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ хитрість ▪ хитромудрість 	«구미호» («Куміхо»); «Лисичка і журавель»
새 (птаха)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ воля ▪ метаморфози ▪ провісник 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ вільнодумство ▪ мрійливість 	«나무꾼과 새» («Лісоруб і птах»); «Ластівка і серце»

Джерело: складено автором на основі [26], [27], [30], [31], [37], [38], [39].

Порівнюючи символізм двох культур, з таблиці можна побачити, що деякі зооніми мають схожі значення в корейських та українських казках (у таблиці виділено сірим). Наприклад, лисиця символізує хитрість в обох культурах, а собака втілює вірність та охоронництво. Відповідно, в основному, зооніми перекладають дослівно, а у випадку специфічних, таких як тигр чи дракон, читач може здогадатись з самої казки по контексту про символізм цих тварин.

За допомогою цих антропоморфних персонажів-тварин казки передають моральні уроки, культурні цінності та вчення про життя корейського народу. Наділяючи певними якостями чи характеристиками тварин за допомогою їхніх зоонімів, оповідачі можуть передавати повчання у легкий та доступний спосіб. Використання зоонімів пособляє насиченості та глибині оповіді, створюючи вражаючі історії, які запам'ятовуються та резонують із читачами чи слухачами.

Загалом, хоч переклад зоонімів у корейських казках і вимагає розуміння корейської культури, мови, фольклору та перекладачі повинні орієнтуватися в культурному контексті та мовних відмінностях, щоб передати багатство та суть оригінального тексту українською мовою, зазвичай переклад зоонімів дослівний.

2.2.2 Топоніми

Топоніми відіграють важливу роль у перекладі, оскільки вони стосуються конкретних назв місць, таких як країни, міста, гори та річки. При перекладі потрібно брати до уваги мовні, культурні та історичні фактори. Існує кілька підходів до перекладу, включаючи транслітерацію, адаптацію, дослівний переклад або збереження оригінальної назви.

Транслітерація передбачає передачу звуків топоніма українською мовою за допомогою системи символів. Цей метод зазвичай використовується, коли для топоніма немає встановленого еквівалента. Наприклад, транслітерація корейських міст: 서울 – Сеул, 인천 – Інчхон, 부산 - Бусан.

При адаптації може змінюватися вимова або написання топоніма, щоб зробити його більш звичним або легшим для вимови українською мовою. При цьому зміст топоніма зберігається:

파란나라 - Блакитна країна 붉은섬 - Багряний острів

Інколи перекладач вирішує зберегти оригінальну форму топоніма без перекладу чи адаптації. Це стосується тих випадків, якщо топоніми стали широко

відомими за своїми корейськими назвами. До прикладу, назви високих гір, відомих туристичних островів чи найбільших річок: 한라산 - Халласан, 제주도 - Чечжудо, 한강 - Ханган.

Проблеми з перекладом топонімів включають відсутність прямих еквівалентів, відмінності у фонетиці та вимові між корейською та українською мовами, культурний контекст і численні системи транслітерації. Перекладачі повинні враховувати значення та асоціації, пов'язані з топонімами, і прагнути до точності, одночасно забезпечуючи читабельність і культурну відповідність українською мовою.

Ми проілюструємо ці підходи та свої переклади уривків з корейських народних казок:

«하늘나라로 올라가지 못한 나무꾼은 꼭가요~꼭가요~ 하며 시름시름 앓다가....
[30]»

У більшості випадках, на нашу думку, переклад на українську мову найкраще здійснити, застосувавши підхід адаптації. Наприклад, топонім «하늘나라» з уривку можна адаптувати як «Небесна країна» чи «Небесне царство»:

«Лісоруб, не змігши піднятись до Небесного царства, прощався:

«Я йду, я йду

Я втомився від усього...»

Якщо ж транслітерувати як «Ханильнара», то внизу варто прокоментувати додатково значення транслітерованого топоніму. Однак якщо казка буде насичена топонімами, то такий підхід піддасть сумніву естетичний вигляд перекладу.

Переклад топонімів важливий з кількох причин, зокрема для збереження чіткості, культурної відповідності, залучення читачів до іноземної культури.

3) Соціокультурні:

2.2.3 Антропоніми

Антропоніми — це лінгвокультурні одиниці для позначення власних іменників. Антропоніми є важливим аспектом мови та культури, оскільки вони відображають різноманіття практик іменування в різних суспільствах та історичних періодах.

У лінгвістиці існує кілька поширених категорій антропонімів:

- Особисті імена: стосуються імен окремих осіб. Корейські імена, як правило, складаються з трьох складів, причому спочатку йде прізвище, а потім два склади з імені. До прикладу, ім'я «홍길동» та «문식»:

«Хлопчика назвали Хон Кіль Тон» [24].

«Мун Сік бачив, як тяжко живеться його матері...» [19].

Ми пропонуємо ці імена записати у такий спосіб: Хон Гільдон, Муншік.

Перекладач розділяє імена на окремі склади, що може відлякувати читачів своєю неординарністю. Також приголосні звуки не відповідають корейським фонемам, тому така непослідовність є причиною плутанини.

Якщо ж писати імена через дефіс, наприклад, Хон Гіль-дон, Мун-шік, ми точно будемо знати, де прізвище, а де ім'я, однак варто взяти до уваги, що в українській мові існують подвійні імена, які записуються таким чином (Анна-Марія, Єлизавета-Анастасія), а це ще може призвести до більшої плутанини, але читач може сприйняти одне ім'я як два. Тому ми пропонуємо не розділяти імена і записувати за системою Макк'юна-Райшауера. Ця система використовується й українськими командами при перекладі корейських дорам (Project U&A Lines).

Існує кілька способів передачі імен з корейської мови на українську:

- переклад: якщо зустрічаються імена, які можна замінити на сталі еквіваленти в українській мові, що є дуже рідкісним явищем.
- транскрипція: слова корейської мови подаються у вигляді літер українського алфавіту, якомога точно відтворюючи їх звучання у мові оригіналу.
- транслітерація: власні назви передаються за допомогою графічних символів, щоб максимально точно відтворити їх у графічній системі корейської мови.

На нашу думку, жоден з цих методів не може повністю забезпечити адекватне відтворення імен (у нашому випадку, корейських імен на українській мові). До того ж, існує кілька систем транслітерації корейських імен, зокрема система Макк'юна — Райшауера (діє в США, КНР, РК), Концевича (дійсна в Україні, Казахстані), нова латинізація корейської мови (розроблена Національним інститутом корейської мови РК, дійсна в РК та є заміною системи Макк'юна-Райшауера) тощо. Проте чітко встановленої однієї системи немає, що є проблемою для перекладачів. Дуже важливо досягти правильного відтворення фонем корейських слів українською мовою. Якщо перекладачу це вдається, то завдяки цьому читачі зможуть розпізнавати імена людей, назви міст, певних організацій тощо.

- 2. Прізвища. Також відомі як родові імена є успадкованими від попередніх членів сім'ї. У Кореї є кілька найпоширеніших прізвищ, які вже мають усталений зразок перекладу: 김 - Кім, 이 - І, Лі, 박 - Пак, 최- Чхве, 정 - Чон, 강 - Кан, 한 - Хан.

Зазвичай у казках не зустрічаються прізвища, що спрощує роботу перекладачам. Проте є й винятки, наприклад, казка про Шім Чхон («심청») [33]. У

даному випадку ми пропонуємо транскрибувати прізвища для відтворення корейською звучання.

- 3. Прізвиська — це неофіційні або ласкаві імена, які дають людям на основі конкретних характеристик, рис чи особистих уподобань. Їх зазвичай перекладають у такий самий спосіб, як і звичайні імена: у казці «Чанхва та Хонрьон» («장화와 흥련») дві сестри мають прізвиська, які походять від квітів. «Чанхва» корейською означає «троянда», а «Хонрьон» - «червоний лотос» [35].
- 4. Почесні звання. Це антропоніми, які використовуються для демонстрації поваги, соціального статусу чи професійних посад.

У корейських побутових казках присутні такі персонажі, як янбани (поміщики, феодалі). Необхідно підкреслити своєрідність корейських поміщиків. На відміну від європейських казок, представники янбанів неодноразово жебракували. Таких збіднілих янбанів висміюють через надлишкову самовпевненість та егоїзм («Поміщик і хлопець», «Хлопчик Ірл Лам»).

За часів Чосону населення було позбавлене можливості навчатись. Освіченим вважали того, хто вивчив приблизно тисячу ієрогліфів і прочитав конфуціанські книги. Конфуціанське вчення прийшло з Китаю і знання конфуціанських догм було необхідно для складання іспитів і вступу на чиновницьку посаду. Нерідко такі «вчені» погано розбиралися в побутових питаннях [23], [21]. Існує велика кількість казок про янбанів, де висміюється їхнє невміння вирішувати буденні проблеми («Як юнак міністра перехитрив»). О. та І. Килимники пропонують такий переклад: «В одному селі жив старий злий поміщик» [25]. Ми погоджуємось, що можна використати прийом прагматичної заміни, щоб не поглиблювати українського читача в історичні деталі, які не мають сильного впливу на сюжет.

- 5. Поважальні. Це антропоніми, які вживаються на знак поваги, соціального статусу чи професійної посади. До прикладу, як ми вже згадували раніше,

такі культурні маркери, як 형, 오빠, 언니, 누나 можна адаптувати до української мови:

«아니, 너도? — 그럼, 형님도?»

«Куди ти йдеш так пізно?- А куди ти йдеш в такий пізній час?» [36].

Антропоніми виконують багато важливих функцій. По-перше, вони діють як відображення культурної ідентичності, дозволяючи читачам або слухачам зв'язатися з корейською спадщиною, вбудованою в історії. По-друге, ці імена допомагають у розвитку характеру, надаючи чіткі ідентичності та допомагають відрізнити одного персонажа від іншого. По-третє, антропоніми часто несуть символічне значення, яке додає глибини та посилює тематичні елементи казки. Завдяки ретельному підбору імен можна передати повідомлення та цінності, пов'язані з певними чеснотами, історичними подіями чи природними стихіями.

Крім того, ці імена відіграють вирішальну роль у збереженні усної традиції корейських казок. Їх унікальні якості, що запам'ятовуються, полегшують передачу історій з покоління в покоління, забезпечуючи безперервність оповіді. Також антропоніми мають культурне значення, оскільки вони можуть відповідати традиційним умовам найменування, на які впливають конфуціанські цінності, історичні контексти чи традиційні принципи. Загалом, ретельний розгляд і включення антропонімів у корейські казки збагачує досвід оповідання і надає цінну культурну інформацію для аудиторії.

2.2.4 Побутові реалії

Доволі часто у корейських казках фігурує так зване поняття «нурунджі» - хрустка рисова закуска (казка «Чарівна флейта»). Ми пропонуємо перекласти фрагмент казки з лінгвокультурною одиницею, використавши транслітерацію: «스님은 소년에게 **누룽지** 한 자루를 주며 길을 가다가 배가 고프면 먹으라고 했습니다» [34]. «Монах дав хлопцеві трохи **нурунджі** у випадку, якщо той

зголодніє в дорозі». Крім цього, казку можна проілюструвати для кращого розуміння, що таке нурунджі.

Іншим прийомом перекладу є уподібнення. Існує описовий еквівалент, який включає розмір, колір і склад, та функціональний, який надає інформацію про призначення. Таким чином можна описати «нурунджі» як хрусткий рис.

Третій прийом – коментування. Пояснення у вигляді примітки, коли перекладач може надати додаткову інформацію читачеві внизу сторінки, в кінці розділу або казки є дієвим лише у випадку, коли у тексті не так багато лінгвокультурних одиниць, оскільки в цільовій аудиторії може виникнути враження, що вони читають енциклопедію чи словник, якщо примітки будуть у великій кількості. Такий перекладацький прийом у випадку казки «Чарівна флейта» можна також застосувати.

4) Жестикуляційні, звукові

2.2.5 Ономатопеї

Ономатопеї, відомі корейською мовою як «의성어» або «의태어», стосуються слів або виразів, які імітують звуки, пов'язані з об'єктами, діями чи явищами. Вони часто використовуються для зображення яскравих і описових звукових ефектів у різних контекстах, наприклад у коміксах, літературі та повсякденній розмові.

Корейські ономатопеї можуть представляти широкий спектр звуків, включаючи звуки тварин, звуки природи, звуки людей та механічні. Корейські звуконаслідувальні слова зазвичай утворюються шляхом поєднання приголосних і голосних звуків, іноді з редуплікацією або подовженням голосних для передачі бажаного звукового ефекту.

Цікаво, що ономатопеї в корейській мові не обмежуються звуконаслідуванням, але також включають слова, які представляють фізичні рухи, емоції та інші сенсорні переживання. Наприклад, є звуконаслідувальні слова, які

описують такі дії, як моргання, ковзання або тріскання, а також слова, які виражають емоції, такі як сміх, плач або хропіння.

Українська мова також наповнена звуконаслідувальними виразами, які використовуються для опису різних звуків у навколишньому середовищі, включаючи звуки, які видають тварини, природа, предмети та дії. Українські звуконаслідувальні слова створені поєднанням фонетичних елементів, які імітують звуки, які вони позначають. Вони, як і корейські, часто використовуються в літературі, поезії та повсякденних розмовах, щоб додати мові яскравості, виразності та чуттєвого досвіду.

Оскільки українська мова багата на оноματοпеї, то перед перекладачем повстає єдине завдання – знайти еквівалент, що дуже важливо. Адже, до прикладу, корейська оноματοпея для позначення гавкоту собаку має такий вигляд «멍멍» і звучить як «мон-мон», у той час українська відрізняється – «гав-гав», що може збивати з толку читачів. Саме тому знайти український відповідник є важливо. Для наглядності, проілюструємо ще кілька прикладів оноματοпей з корейських казок:

- Якщо розглянути казку з корейською назвою «방귀쟁이 며느리» (дослівно «Пукаюча невістка»), а саме рядки:

«방귀쟁이 처녀: 뽕뽕~뽕뽕뽕»[32].

Оскільки в українській мові є відповідник відповідник до «뽕뽕뽕» - «пук-пук», ми пропонуємо перекласти цей уривок так:

«Тоді невістка видала звук: пук-пук-пук».

- У казці «Нагорода царя птахів» ластівка повторює звук: «뽁뽁뽁뽁», що має український еквівалент: «цвінь-цвінь-цвірінь» [20].

- Інколи ономапопеї не мають відповідників в українській мові. У казці «Фея та Лісоруб» є момент, коли фея своєю чарівною паличкою заморожує сльози лісоруба. В оригіналі використовується ономапопея «꽁꽁», що імітує звук чогось, що замерзає [30]. Українською ми не зможемо передати цей звук, тому можна застосувати прийом опущення й не перекладати цю ономапопею. Або можна застосовувати додання, як от прислівник «враз заморозила» для передачі яскравості дії.

Ономапопеї наділяють казки колоритом, тому багато перекладачів шукають аналоги, щоб зберегти цю особливість корейської мови. Звуконаслідування допомагають створити більш захоплюючу та описову атмосферу в письмовій чи усній формі, вони роблять розмови більш захоплюючими та живими, додаючи додатковий шар виразності та допомагають намалювати більш яскраву картину звуків і дій, що описуються.

Так створюється більш захоплюючий і візуальний досвід під час спілкування, що дуже важливо для казок та їхньої усної передачі. Нерідко ономапопеї можуть додати елемент гри та веселощів до розповіді, що теж є важливою ознакою казки: передача моральних уроків в ігровій формі.

Висновки до розділу 2

Переклад лінгвокультурологічних текстів вимагає врахування культурних особливостей мови оригіналу. Особливості перекладу таких текстів можуть варіювати в залежності від країни, тому перед перекладачем стоїть декілька завдань, до яких ми віднесли мовну адаптацію, культурну передачу, локалізацію, модифікацію та збереження мовної образності з елементами гумору.

Існує низка методів перекладу, зокрема, ми пропонуємо, у випадку перекладу корейських народних казок, застосовувати адаптаційний, ідіоматичний та комунікативний для кращого розуміння корейських казок українським читачем.

Також проблеми при перекладі виникають тоді, коли перекладач зіштовхується з лінгвокультурологічними одиницями такими, як зооніми, топоніми, антропоніми та ономотопеї. Для наочності ми проаналізували тексти корейських народних казок, навели приклади таких лінгвокультурем з цих текстів, розглянули проблеми адаптації культурних одиниць з корейської на українську, представили українськомовний переклад деяких казок та запропонували свої переклади лінгвокультурем.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

У різних сферах мистецтва, таких як література, кіно, музика та ігри, жанри використовуються для класифікації та характеристики творів. Казки, зокрема, є важливим жанром, який має унікальні стилістичні, структурні та тематичні особливості. У нашому дослідженні було проаналізовано роботи В.А. Єфименко, І.С., Кім С. Кім Дж. та встановлено риси, за якими казки можна класифікувати як жанр, а саме ми виділили три контексти: лексико-семантичний, який включає зображувально-виразні засоби, текстовий, до якого ми віднесли композицію та хронотопність казок, і характерологічний, який стосується образу героя. Крім цього, ми детально сфокусували увагу на фольклористичному та структуралістському підходах при класифікації жанрів. Також нами було висвітлено специфічні особливості при визначенні корейської казки як жанру, розкрито такі терміни, як 설화, 민담 та 옛날 이야기, які застосують корейські вчені для казок.

Ми проаналізували становлення корейської народної казки та причини, чому дослідженню історії казок приділяється так мало уваги з боку як корейських, так й іноземних науковців. Крім цього, ми виділили основні підходи до вивчення народних казок у перекладознавчому аспекті, підкресливши позитивні та негативні сторони кожного підходу.

У практичній частині роботи нами було розглянуто методи перекладу корейських народних казок, зокрема, адаптаційний, ідіоматичний та комунікативний та охарактеризовано кожен із них. Ми підняли проблеми, які виникають у перекладачів при перекладі текстів з лінгвокультурологічними елементами на прикладі корейських казок (전래동화), проаналізували українськомовні переклади від О. та І. Килимників та проілюстрували свої варіанти перекладу фрагментів з корейських казок з наочними прикладами та аргументацією.

Загалом, у цьому дослідженні ми змогли проаналізувати особливості перекладу корейських народних казок, охарактеризувавши при цьому проблеми перекладу та адаптації лінгвокультурних одиниць. На основі текстів корейських народних казок ми виділили лінгвокультурні елементи, описали головні особливості корейських народних казок та проблеми при перекладі, проаналізувавши українськомовні переклади та доповнивши наш аналіз власними перекладами уривків корейських народних казок з лінгвокультурами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Fidalgo M. A Text-Linguistic Approach to Translation Standards// NOVA de Lisboa. — 2017.— №1. — С.64-77.
2. Hodges P. Linguistic Approach to Translation Theory// TranslatoLogica. — 2009.— №1. — С. 28-37.
3. Imami T. R. Linguistic and Cultural Problems in Translation// ICELLA. — 2021.— №587. — С.176-188.
4. Jureczek P. Literary Translation Quality Assessment: An Approach Based on Roland Barthes' Five Literary Codes// TranslatoLogica. — 2017.— №1. — С.136-156.
5. Katan D. Translating the «Literary» in Literary Translation in Practice// Lingue Linguaggi. — 2015. — №14. — С. 7-29.
6. Kim J. A Korean folktale, an analysis of the concept of binary opposition// Humaniora. — 2011.— №2. — С.166-174.
7. Kim S. An Analysis Of A Selection Of English-Language Korean Folktale Picture Books// Chicago Journal. — 2012.— №1. — С.3-6.
8. Kononenko V. Linguistic and Cultural Studies: The Quest for New Ideas// Journal of Vasył Stefanyk Precarpathian National University. — 2014. — №1. — С. 35-45.
9. Koster C. Translation. A Multidisciplinary Approach// Part of Palgrave Advances in Language and Linguistics book series (PADLL). — 2017.— №1. — С.140-157.
10. Lee S. The Korean Folktale as a Narrative: Traditional Values, Changing Times, and Its Sociohistorical Development// Journal of Liberal Arts and Humanities (JLAH). — 2020.— №1. — С.18-23.
11. Miranda, F. Exploração sobre géneros textuais e mecanismos da organização temática em perspectiva comparada. Estudos Linguísticos// Linguistic Studies. — 2014. — №9. — С. 141-153.

12. Muin F. Cultural Problems in Translation// Proceedings of the 2nd International Conference on Education, Language, Literature, and Arts. — 2021.— №1. — С.1-3.
13. Newmark P. More Paragraphs on Translation// — 1998.— 221с.
14. Ryu J. The study on the history fairy tales// The research of the Korean classic. — 2019.— №1. — С.31-63.
15. Seeley J., Skabelund A. Tigers—Real and Imagined—in Korea's Physical and Cultural Landscape // Chicago Journal. — 2015.— №1. — С.10-12.
16. Swann Jones S. The Fairy Tale: Genres in context// The Magic Mirror of the Imagination. — 2020.— №1. — С.42-49.
17. 김경희. 심의린의 동화 운동 연구—옛이야기 재 구성을 통한 조선어문학 교육을 중심으로// Scopus. — 2016. — 60с.
18. Єфименко В. А. Сучасні підходи до аналізу казок / [Електронний ресурс]. В. А. Єфименко // Наукові записки [Національного університету "Острозька академія"]. Серія : Філологічна. — 2014. — Вип. 48. — С. 186-188. — Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_48_59.
19. Килимник О., І. «Брати» » [Електронний ресурс]. — 2014 — Режим доступу до ресурсу: <https://dobra-kazka.in.ua/kazky-narodiv-svitu/korejski-kazki/brati/>.
20. Килимник О., І. «Нагорода царя птахів» [Електронний ресурс]. — 2014 — Режим доступу до ресурсу: <https://dobra-kazka.in.ua/kazky-narodiv-svitu/korejski-kazki/nagoroda-carja-ptakhiv/>.
21. Килимник О., І. «Поміщик і хлопець» [Електронний ресурс]. — 2014 — Режим доступу до ресурсу: <https://dobra-kazka.in.ua/>
22. Килимник О., І. «Фея та Лісоруб» [Електронний ресурс]. — 2014 — Режим доступу до ресурсу: <https://dobra-kazka.in.ua/>
23. Килимник О., І. «Хлопчик Ірл Лам» [Електронний ресурс]. — 2014 — Режим доступу до ресурсу: <https://dobra-kazka.in.ua/>

24. Килимник О., І. «Хон Кіль Тон» [Електронний ресурс]. — 2014 — Режим доступу до ресурсу: <https://dobra-kazka.in.ua/kazky-narodiv-svitu/korejski-kazki/khon-kil-ton/>.
25. Килимник О., І. «Як юнак міністра перехитрив» [Електронний ресурс]. — 2014 — Режим доступу до ресурсу: <https://dobra-kazka.in.ua/>
26. 전래동화 곰과 호랑이// [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://redbadastory.tistory.com>
27. 전래동화 구미호// [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://m.mk.co.kr>
28. 전래동화 금도끼 은도끼// [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: http://www.fantass.com/index.php?document_srl=330&ckattempt=1&mid=picturebook
29. 전래동화 금수리// [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.woodo.kr/detail/981034>
30. 전래동화 나무꾼과 새// [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.kci.go.kr>
31. 전래동화 만든 다리// [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://m.yes24.com>
32. 전래동화 방귀쟁이 며느리// [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://h21.hani.co.kr>
33. 전래동화 심청// [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.kci.go.kr>
34. 전래동화 이상한 옥피리// [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=https://www.aladin.c>

[o.kr/m/mproduct.aspx%3FItemId%3D188452&ved=2ahUKEwiNpKT32an9Ah
WDI4sKHXPVB-
QQFnoECAwQAQ&usg=AOvVaw2LglC_Q87nUzn0fdlhXYE7.](http://o.kr/m/mproduct.aspx%3FItemId%3D188452&ved=2ahUKEwiNpKT32an9AhWDI4sKHXPVB-
QQFnoECAwQAQ&usg=AOvVaw2LglC_Q87nUzn0fdlhXYE7)

35. 전래동화 장화와 흥련// [Elektronный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <https://encykorea.aks.ac.kr>

36. 전래동화 좋은 형제// [Elektronный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <https://redbadastory.tistory.com/m/78>.

37. 전래동화 충성스러운 개// [Elektronный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <https://redbadastory.tistory.com>

38. 전래동화 토끼간// [Elektronный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <https://redbadastory.tistory.com>

39. 전래동화 토끼와 거북이// [Elektronный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <https://m.post.naver.com/viewer/postView.nhn?volumeNo=7335164>

40. 전래동화 황소와 농부// [Elektronный ресурс]. Режим доступа до ресурсу: <https://lovestory180920.tistory.com/m/8>